

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 47 Volume: 9 Issue: 47

Aralık 2016 December 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**KADIN GİRİŞİMCİLERİN, KAMU KURUM VE KURULUŞLARINDAN DESTEK ALMA
SÜRECİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR: GAZİANTEP İLİNDE NİTEL BİR
DEĞERLENDİRME***

**THE PROBLEMS FACED BY WOMEN ENTREPRENEURS IN THE PROCESS OF GETTING SUPPORT
FROM PUBLIC INSTITUTIONS: A QUALITATIVE ASSESSMENT IN GAZİANTEP**

İbrahim YILDIRIM**

Esra ÇIKMAZ***

Öz

Bugün toplumlarda kadın girişimciliğinin gelişebilmesi için, kabul görmesi gerekmektedir. Dünya nüfusunun yaklaşık olarak yarısını oluşturan kadınlar, ülke kalkınmasında önemli rol oynamaktadır. Ancak her alanda olduğu gibi kadınlar, girişimciliğin tüm süreçlerinde sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunlar, kadınların toplumsal kimlik ve bilgi beceri ve deneyim gibi özelliklerinden kaynaklanabildiği gibi, bürokratik ve yasal düzenlemelerden de kaynaklanabilmektedir. Dolayısıyla kadın girişimci sayısının artarak ülkeye katkıda bulunabilmesi için sorunları farklı olan kadınların desteklenmeleri ve yönlendirilmeleri gerekmektedir. Bu noktada, kamu kurum ve kuruluşları ve diğer kuruluşlar faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, kadın girişimciliğinin kamu kurum ve kuruluşlardan ne tür destek aldıkları ve destek alırken ne tür sorunlar yaşadıklarının belirlenmesidir. Bununla birlikte, bu çalışmada Türkiye’de kadın girişimcilerin bu destek sürecinde karşılaştıkları sorunlara yönelik önerilerin sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın girişimci, Kurumsal Destek, Sorunlar.

Abstract

For the development of women entrepreneurship in our society today, it is to be welcomed.. Constituting approximately half the world's population, women plays an important role in the development of the country. However, as in all areas, women are faced with the problems in the whole process of entrepreneurship. These problems can be caused by features such as social identity and women's knowledge, skills and experience it can also be caused by bureaucratic and legal regulations. Therefore, for women entrepreneurs to contribute to the country increased the number of problems that need to be guided and supported by women is different. At this point, public institutions and other organizations maintain its activities. The purpose of this study is to determine what type of grant the women entrepreneurs receives from public establishments and foundations and what kind of troubles they encounter while taking the grant. On the other hand, in the study it was aimed to give some proposals about the problems women entrepreneurs have encountered during the grant process. In the context of the study, qualitative method was performed.

Keywords: Woman Entrepreneurship, Corporate Support, Problems.

1. Giriş

Hem toplumda hem de aile içinde var olma çabası sarf eden kadınlar iş hayatına girerek bağımsızlık ve kabul edilme arzularını karşılamaktadırlar. Kadınlar yeteneklerini gösterebilecekleri ilgileri doğrultusundaki işlere odaklanarak gelir, yükselme, saygınlık kazanmayı hedeflemektedirler (Çakınberk, 2011:1). İş ortamında gerçekleştirilen arkadaşlık ve sosyal ilişkiler, kadınları daha motivasyonu yüksek bireyler olmalarını yönünde etkileyecektir. Kadınların iş ortamında elde edeceği başarılar ve özgüven hayatlarının diğer alanlarına da yansıtacaktır. Dolayısıyla, bu durum kadınlara başarı sağlayacağı gibi yaşamdan memnun olma hissini de kazandırmaktadır. Elde ettikleri gelir doğrultusunda kadınların özgüven sahibi olması, toplumda “ben de burdayım” demelerini sağlayacaktır. İş hayatı, kadının hem toplumda hem de aile de sorunlar yaşamasına sebebiyet vermektedir. İş hayatındaki zihinsel ve fiziksel yorgunluk doğal olarak kadının iş yaşantısındaki motivasyonunu

* Bu çalışma, “Kadın Girişimcilerin Geliştirilmesinde Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Sağladığı Destekler ve Destek Sağlama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar: Gaziantep İlinde Bir Uygulama” başlıklı Doktora tezi esas alınarak hazırlanmıştır

** Prof. Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

*** Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

etkileyecektir (Çakınberk, 2011:3). Bu bağlamda, kadının iş yaşantısında geçen süreçte birçok sorunla karşı karşıya kalması, ülkenin sosyal ve ekonomik olarak gelişmişlik seviyesini azaltmaktadır. Dolayısıyla, potansiyel yeteneklerin ortaya çıkarılması için sorunları farklı olan kadın girişimcilerin desteklenmeleri, teşvik edilmeleri ve yönlendirilmeleri gerekmektedir.

Dünya’da başta devlet olmak üzere tüm ekonomik aktörlerin, girişimciliğin geliştirilmesi için global seviyede çalışmalar gerçekleştirdiğini söylemek mümkündür (Özkara vd., 2006:226). Türkiye’de de potansiyel ve mevcut girişimci kadınları desteklemek ve onlara yön vermek amacıyla kurulmuş kamu ve sivil toplum kuruluşları bulunmaktadır. Dolayısıyla, kamu kurum ve kuruluşları da kadın istihdamı açısından daralan işgücü piyasasına karşı kadınları girişimcilğe özendirici çalışmalar yapmaları gerekmektedir.

Türkiye’de kadınların iş hayatına katılımları günden günde artmaktadır. Aile ekonomisi dikkate alındığında, halihazırda aktif olarak iş yapan üreticiler olan kadınların iş hayatına katılım sağlamaları önem arz etmektedir. Bu noktada, kadınların işgücü piyasasına katılımlarını arttırmak ve gelişimlerine destek sağlamak amacıyla kamu, sivil toplum ve özel kurum ve kuruluşların önemi yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle kadın girişimciliğin sürekliliğinin sağlanması ve geliştirilmesi için kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve uluslararası kuruluşların desteklerine önem verilmesi gerekmektedir. Bu destek sürecinde kadın girişimcilerin karşılaştıkları bazı sorunların da çözülmesi gerekmektedir. Girişimci kadınların bu kurum ve kuruluşların sunduğu desteklerden yararlanmaları, iş piyasasında başarılı olmalarını sağlamakta ve onları girişimci olmaya teşvik etmektedir. Dolayısıyla kadınların girişimcilikte başarılı olması ülke ekonomisine sağlayacakları katkıyı arttırmaktadır. Bu doğrultuda iş hayatında yer almak isteyen kadın girişimcilerin gelişimine yön veren araştırmaların olması iş yaşantısındaki başarılarını etkilemesi açısından önemlidir.

Kadınların gerek iş hayatında yaşadıkları sorunlara gerekse de destek alma sürecinde yaşadıkları sorunlara bakıldığında iç açıcı bir tablonun olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, kadınların yaşadığı bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmek topluma ve dolayısıyla ülkeye sağlayacağı katkı açısından önem arz etmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmada, kadın girişimcilerin literatürde yapılmış olan çalışmalardan farklı olarak Gaziantep ili sınırları içerisinde kadın girişimcilerin kamu kurum ve kuruluşlardan ne tür destekler aldıkları ve destek alma sürecinde ne tür sorunlar yaşadıklarının üzerinde durulmuştur. Ancak bu süreçteki sorunlar belirlenerek, sorunlara yönelik öneriler geliştirilerek, kadın girişimcilerin ve dolayısıyla toplumun gelişmişlik düzeyi arttırılabilir.

2. Literatür Taraması

Bu bölümde kadın girişimcilerin girişimcilik süreçlerinde genel olarak yaşadıkları sorunların değerlendirilmesi üzerine yapılan araştırmalar ve bulgular kuramsal çerçevede başlığında incelenmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Son yıllarda kadın girişimciliği konusu, uluslararası örgütlerin ve ulusal sivil/kamu kuruluşların gündemlerini oluşturmaktadır. Kadın girişimciliğinin amaçları arasında kadın-erkek eşitliğinin oluşturulması, kadınların piyasadaki üretime katkılarının arttırılması ve dolayısıyla elde ettikleri gelirle kendi ekonomik bağımsızlıklarının kazanılması ve ailelerinin de ekonomik seviyelerinin yükselmesi böylece ülke kalkınmasına sağlayacakları yararlar sayılmaktadır. Bu amaçların arkasında bazen “kadın” unsuru ön plana çıkarken, bazen de “girişimci” unsuru ön plana çıkmaktadır. Bu hedefler, şu şekilde sıralanabilir (Özar, 2005: 13):

- Kadın girişimci sayısını arttırarak, kadın ve erkek girişimci sayısı eşitliğini sağlamak,
- Kadınların ekonomik gücünü arttırmak ve böylece toplumsal olarak güçlenmesini sağlamak,
- Kadınlar erkeklere oranla gelirlerinin büyük bir kısmını evlerine ve çocuklarına harcadıkları olgusundan hareketle, aile refahını arttırmak,
- Ülke içerisinde girişimcilik potansiyelini arttırmak,
- İşsizlik ve yoksulluğun azaltılmasında bireylerin gelir getirici faaliyetlerde bulunarak, kendi çözümlerini geliştirmelerini sağlamak,

Literatürde pek çok kadın girişimcilik kavramı tanımı yapılmakla birlikte bunlardan bazıları şu şekildedir: Doktor, avukat, eczacı gibi kendi mesleğini icra eden kadınlar kariyer girişimcileri olarak kabul edilmektedir. Kendi mesleklerini yapan kadınlar eğitim aldıkları alanda çalışarak girişimcilik

faaliyetlerini gerçekleştirmektedirler (Çelik ve Özdevecioğlu, 2001: 487-498). Genellikle kadın girişimcilik faaliyetleri, mikro işletmeler olarak da bilinen küçük işletmelerde gerçekleşmektedir (Şahin, 2006: 35).

Kadın girişimci, belirli bir amaç doğrultusunda, birtakım riskleri üstlenen, bir iş belirleyerek bu işi kuran kişi olarak tanımlanmaktadır (Çakmak, 2006:2). Diğer bir deyişle, kadın girişimci, piyasa ekonomisi içinde riskleri göze alarak, bir mal ve hizmeti üretip satan, kendi işinin sahibi olup, vergi kaydı, TESK(Esnaf ve Sanaatkarlar Birlikleri ve Odaları)'e ya da TOBB (Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret ve Sanayi Odaları)' a üye olan işveren olarak da tanımlanmaktadır (Müftüoğlu ve Durukan, 2004:35).

Bireyin eğitiminin yüksek olması, girişimci bir aileden gelmesi, kararlı olması, yaşı, medeni durumu gibi unsurlar bireyin girişimci olmasında etkili unsurlardır. Kadın girişimci kategorisi içine kimlerin katılıp katılmayacağı tartışmalıdır. Örneğin, kendi hesabına çalışan kadınlar, ekonomik faaliyetlerini ev içi mekanlarda sürdürüyorlarsa bu gruba girmeli midirler? Ya da, kendileri adına kayıtlı bir iş yeri sahibi olan ancak bu işyerinin faaliyetlerine hiçbir şekilde katılmayan kadınlar girişimci sayılmalı mıdır? Kendi hesabına iş yeri sahibi görünen çok sayıda kadının bu iş yerlerini işletmediği, ailelerin erkek üyeleri için bir paravan olduğu bilinen bir gerçektir (Bedük,2005: 111).Bu ifadeler doğrultusunda, kadın girişimciyi, kısaca ev eksenli konutun dışında kendisi ve ya ortaklık sıfatı ile bir ve ya birkaç iş yeri olan herhangi bir ürün/hizmetin üretilmesi, pazarlanması ve tüm işletme faaliyetleri ile ilgili kararlar alıp işi yürüten kişi olarak tanımlamak mümkündür (Ecevit, 1995:20).

Pek çok araştırma göstermektedir ki, kadınların girişimci olma ve başarılı bir şekilde işlerini yürütme süreçlerinde karşılaşılabilecekleri sorunlar olduğu görülmektedir (Tambunan, 2009; Goyal and Parkash, 2011; Soysal, 2010; Palaz ve Turgut, 2009). Bu noktada, kadın girişimcileri desteklemek amacıyla kamu kurum ve kuruluşları ve diğer kuruluşlar faaliyetlerini sürdürmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, başlı başına kadın girişimcilerin genel olarak yaşadıkları sorunlar ve kadınların girişimci olma ve başarılı bir şekilde işlerini yürütme süreçlerinde karşılaşılabilecekleri sorunlarına odaklanmıştır (Tambunan, 2009; Goyal and Parkash, 2011; Soysal, 2010; Palaz ve Turgut, 2009). Literatürde kadın girişimcilerin destek aldıkları kamu kurum ve kuruluşları ile destek alma sürecinde yaşadıkları sorunları karşılaştıran başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada, kadın girişimcilerin kamu kurum ve kuruluşlarından ne tür destekler aldıkları ve bu destek sürecinde kamu kurumlarından kaynaklı olan yaşadıkları sorunlar belirlenmektedir. Kadın girişimcilerin kadın olmaktan kaynaklı sorunlarına değinmemektedir. Dolayısıyla, kamu kurum ve kuruluşlarından kaynaklı sorunların belirlenmesi araştırmayı diğer araştırmalardan farklı kılmıştır. Bu noktada, bu araştırma bulguları daha önce yapılan araştırma sonuçlarıyla kapsamlı bir şekilde karşılaştırılamamıştır. Bu yüzden bu araştırmadan elde edilen bulgular, başlı başına kadın girişimcilerin genel olarak yaşadıkları sorunlar ve kadınların girişimci olma ve başarılı bir şekilde işlerini yürütme süreçlerinde karşılaşılabilecekleri sorunları inceleyen araştırma sonuçları ile karşılaştırılmıştır.

Kadın girişimcilerin genel olarak yaşadıkları sorunlar ve kadınların girişimci olma ve başarılı bir şekilde işlerini yürütme süreçlerinde karşılaşılabilecekleri sorunlarının değerlendirilmesi üzerine ulusal ve uluslararası ülkelerde farklı araştırmalar yapılmıştır. Yapılan bu araştırmalar ve bu araştırmalardan elde edilen bulgular Tablo.1' de gösterilmiştir.

Tablo 1: Kadınların Girişimcilik Süreçlerinde Karşılaşılabilecekleri Sorunlarının Değerlendirilmesi Üzerine Yapılan Araştırmalar ve Bulgular

Tambunan (2009) "Woman Entrepreneurship in Asian Developing Countries: Their Development and Main Constraints" başlıklı araştırmasında Asya'daki gelişmekte olan ülkelerde kadın girişimciliği değerlendirilmektedir. Yapılan bu araştırmanın sonucunda, düşük eğitim düzeyi, sermaye yetersizliği ve kültürel ve dini sınırlamalar nedeniyle kadın girişimcilik oranının düşük olduğu, kadın girişimcilerin geleneksel ve düşük gelir oluşturan faaliyetler gerçekleştiren mikro işletmelere sahip olduğu tespit edilmiştir.
Afrin vd. (2008) "A Multivariate Model of Micro Credit and Rural Women Entrepreneurship Development in Bangladesh" başlıklı araştırmalarında mikro kredi programlarından yararlanan kırsaldaki kadın girişimciler arasında bu yolla kadın girişimciliğin gelişimine ilişkin faktörler yapısal eşitlik modeliyle ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmektedir. Araştırmanın sonucunda, kredi kullanan kadın girişimcilerin finansal yönetim becerileri ve grup kimliği ile girişimciliğin gelişimi arasında önemli bir ilişki tespit edilmiştir.
Goyal and Parkash (2011) "Woman Entrepreneurship in India-Problems and Prospects" başlıklı araştırmalarında Hindistan için kadın girişimci olma ve kadın girişimciliğin yavaş ilerleme nedenlerini ayrıntılı bir şekilde irdeleyerek, kadın girişimciliğin gelişmesi için önerilerde bulunmuşlardır. Araştırmanın sonucunda, erkek egemen toplumsal düzen, kadınların daha az eğitilmiş olması, ekonomik açıdan bağımsız olmaması, ailevi sorumluluklar, kadınların iş-aile dengesine önem vermesi gibi sorunların kadın girişimciliğin ülkede gelişmemesinin önündeki bazı sorunlar olduğu tespit edilmiştir.

Okafer and Amalu (2010) "Entrepreneurial Motivations As Determinants of Women Entrepreneurship Challenges" başlıklı araştırmasında kadınları girişimcilğe teşvik eden faktörler belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen verilere göre söz konusu faktörler ile kadın girişimciliğin sahip olduğu zorluklar arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.
Zeidan and Bahrami (2011) "Woman Entrepreneurship in GCC: A Framework to Adress Challenges and Promote Participation in A Regional Context" başlıklı araştırmalarında Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konsey'ine üye ülkelerdeki kadın girişimciler değerlendirilmiştir. Bu ülkelerde (Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri) yaşayan kadınların yaptıkları girişimcilik faaliyetleri için motivasyon faktörleri ve yaşadıkları zorluklar irdelenmiştir.
Hosseini vd. (2009) "Extension and Education Factors Influencing the Success of Entrepreneurship Among Rural Women in Northern Iran" başlıklı araştırmalarında İran'ın kırsal bölgelerinde yaşayan kadın girişimcilerin faaliyetlerini etkileyen faktörler incelenmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda, kadınları etkileyen temel faktörün tarım uzmanlarıyla irtibat olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bununla birlikte en önemli bilgi kaynağının akrabalar ve aile olduğu ve daha fazla eğitime ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.
Botha vd. (2006) "Evaluating the Women Entrepreneurship Training Programme: A South African Study" başlıklı araştırmasında Güney Afrika'daki kadın girişimcilerin önündeki engellerin eğitim ve öğretim olduğu gerçeğinden yola çıkarak, eğitim ve öğretimin kadın girişimciliğin gelişimini etkileyip etkilemediğini değerlendirmişlerdir. Araştırma kapsamında, kadın girişimcilerin girişimcilik programından sonraki durumları değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, girişimci olan kadınların katıldıkları programın, iş performanslarına katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Soysal (2010) "Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaşılan Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma" başlıklı araştırmasında yaptığı araştırmaya dayanarak yine demografik özellikler ve yaşanan sorunlar perspektifinden kadın girişimciliği değerlendirilmiş ve araştırmasında katılımcı kadın girişimcilerin iş hayatına atılacak kadın girişimcilere yaptıkları önerilere yer verilmiştir.
Can ve Karataş (2007) "Yerel Ekonomilerde Kalkınmanın İtici Gücü Olarak Kadın Girişimcilerin Rolü ve Mikro Finansman: Muğla İli Örneği" başlıklı araştırmalarında kadın girişimcilerin iş kurma ve geliştirme sürecinde finansman sorunları değerlendirilmektedir. Bu kapsamda söz konusu ildeki kadın girişimcilerin genel olarak iş hayatına girişte kredi kullanmadıkları, kredi imkânlarını bilmedikleri, kendi imkânlarından faydalanarak ve tanıdıklarından borç alarak girişimde buldukları sonucuna ulaşılmıştır.
Çelik ve Özdevecioğlu (2001), yaptıkları araştırmalarında kadınların ekonomik hayatta girişimcilik faaliyetleri kapsamında sahip oldukları işletmelerin özellikle sorunlarının algılanmasında, performanslarında, finansal yapılarında ve örgüt kültüründe farklılıkların olduğu sonucunu tespit etmişlerdir.
Çakıcı (2004) "Kadın Girişimcilerin İşletme Fonksiyonlarındaki Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma" başlıklı araştırmasında kadın girişimcinin etkili olduğu üç temel fonksiyonun halkla ilişkiler, pazarlama ve satış ile personel fonksiyonu olduğu, en az etkili olduğu fonksiyonların ise muhasebe ve finansman olduğu belirlenmiştir. İnsanlarla birebir iletişim gerektiren fonksiyonlarda etkili oldukları, mali ve resmi işlerde daha az etkili oldukları sonucuna varılmıştır.

3. Yöntem

Bu bölüm, veri toplama yöntemi ve içerik analizi, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği ile analiz ve bulgular başlıkları olmak üzere 3 kısımdan oluşmaktadır.

3.1. Veri Toplama Yöntemi ve İçerik Analizi

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. 1941 yılında literatüre giren içerik analizi, çok çeşitli söylemlere uygulanan birtakım metodolojik amaç ve tekniklerin bütünü olarak tanımlanabilir. Başka bir ifade ile içerik analizi, önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılması sürecidir. Bu süreçte; verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması ile bulguların yorumlanması olmak üzere dört aşama bulunmaktadır (Coşgun İlgar ve İlgar, 2015: 38-39).

Gerçekleştirilen bu araştırmada kamu kurum ve kuruluşlarından destek alan 28 kadın girişimci ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Yapılan incelemede 28 mülakatın değerlendirildiği görüşme formları Nvivo 11 paket programına aktarılmıştır. Bu süreçte bileşenler oluşturulmuş ve oluşturulan bu bileşenler kodlar yardımıyla kodlama yöntemleriyle düzenlenmiştir. Araştırmada ilk olarak "Danışmanlık Sorunları Bileşeni ve Eğitim Sorunları Bileşeni ve Finansal Sorunlar Bileşeni" olmak üzere üç bileşen oluşturulmuştur. Ancak araştırmanın ilerleyen bölümlerinde bu bileşenler kontrol edilmiş ve bunların eksik olduğu görülmüştür. Bu süreçte "Banka Stratejilerinden Kaynaklı Sorunlar Bileşeni" olmak üzere 1 yeni bileşen daha oluşturulmuştur. Buna göre sorun ifadeleri; "Danışmanlık Sorunları Bileşeni ve Eğitim Sorunları Bileşeni, Finansal Sorunlar Bileşeni ve Banka Stratejilerinden Kaynaklı Sorunlar Bileşeni" olmak üzere toplam 4 bileşen altında toplanmıştır.

3.2. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliliği

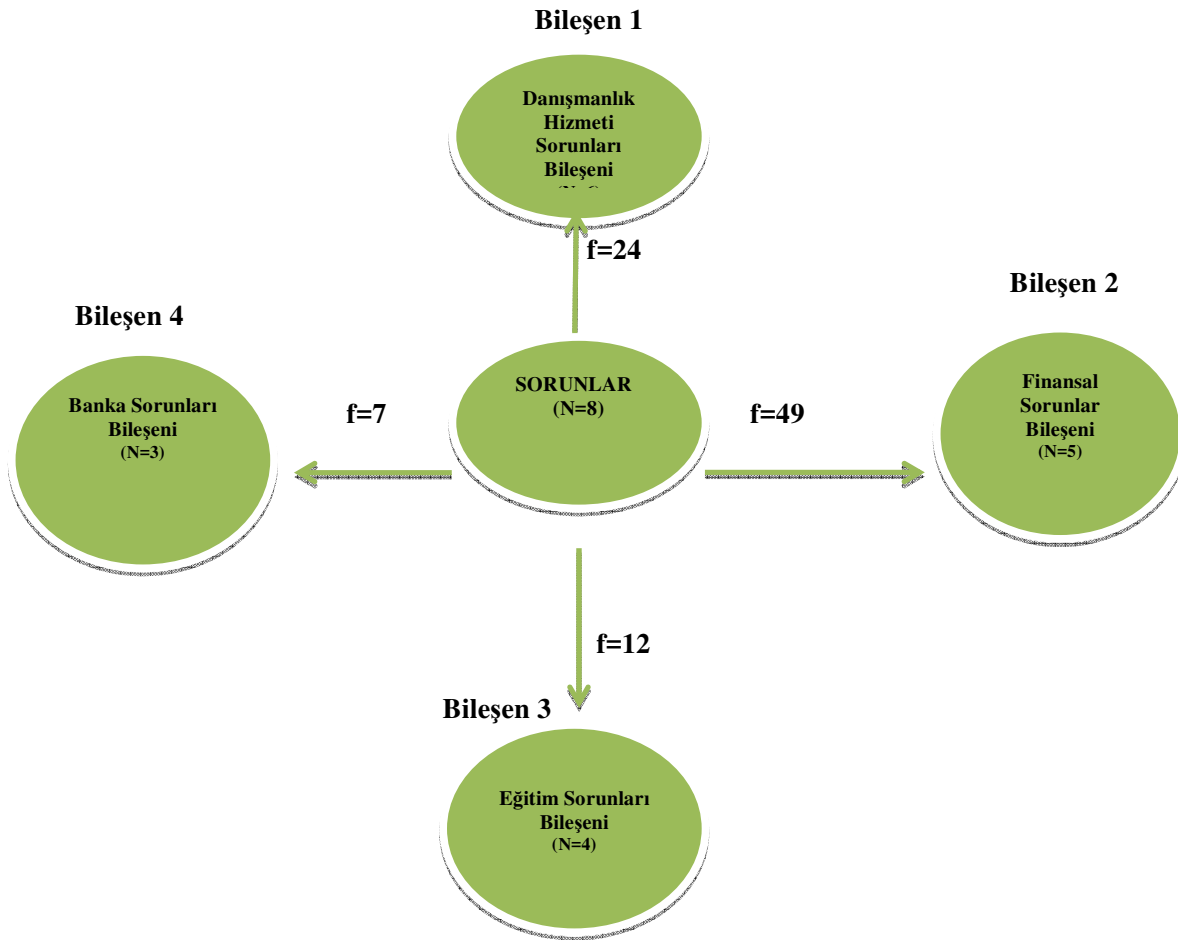
Yıldırım ve Şimşek (2005)' e göre "Nitel araştırmada geçerlilik, araştırmacının araştırdığı durumu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir." Başka bir ifade ile nitel araştırmada geçerlilik araştırmacının ilgilendiği konuyu olabildiğince tarafsız bir şekilde gözlemlemesidir (Creswell, 2013: 250). Bu noktada bu araştırmada tarafsızlık ön plana alınmıştır. Bununla birlikte oluşturulan kodların yeterli ya da uygun ifadeler olup olmadığına bakılmıştır. Bu kapsamda konu ile ilgili akademisyen görüşlerine başvurulmuş ve yapılan görüşmelerin sonucunda araştırmanın geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Güvenirlilik, nitel araştırmalarda pek çok şekilde ele alınmaktadır. Silverman (2005), güvenilirliğe ilişkin, kodlayıcılar arası görüş birliğinin olması gerektiğini savunmaktadır (Creswell, 2013: 253). Bu bağlamda, araştırmanın güvenilirliğini ölçmek üzere elde edilen veriler üzerinde araştırmacı ve nitel araştırma konusunda deneyimli bir uzman ayrı ayrı kodlamalar yapmış ve kodlamalar karşılaştırılarak tutarlılık oranı hesaplanmıştır. Tutarlılık oranı Cohen's Kappa analizi kullanılarak hesaplanmıştır. Bu analiz sonucunda ortaya çıkan oranın %89,8 olduğu görülmüştür. Buna göre mükemmel bir uyumun olduğunu söylemek mümkündür (Creswell, 2013).

4. Bulgular ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde, kadın girişimcilerin destek alma sürecinde, kamu kurum ve kuruluşlarında yaşadıkları sorunlarına ilişkin ifadelerle yönelik bulgulara yer verilmiştir. Bu destek sürecinde karşılaşılan sorunlara yönelik ifadeler 4 bileşen altında toplanmış ve toplam 18 ifade de incelenmiştir.

Sorun ifadelerine bağlı bileşenler ve elde edilen frekans değerleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

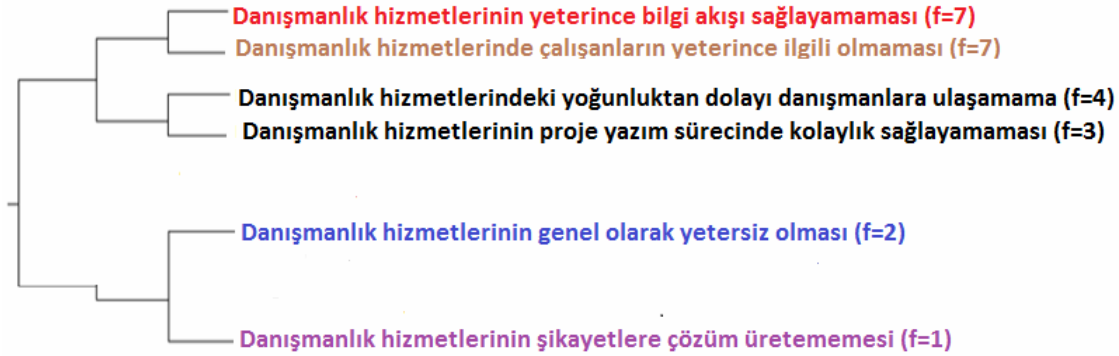

Şekil 1: Kadın Girişimcilerin Sorun İfadelerine İlişkin Oluşturulan Bileşenler ve Frekans Değerleri

Şekil 1’de kadın girişimcilerin destek alma sürecinde, kamu kurum ve kuruluşlarında yaşadıkları sorunlara ilişkin ifadelerinin 4 bileşen altında toplandığı ve toplam 92 sorun ifadesine vurgu yapıldığı görülmektedir. Buna göre en sık tekrarlanan finansal sorunlar bileşeni (f=49) olduğu görülmüştür. Türkiye’de yaşanan ekonomik durum düşünüldüğünde, kadınların bu sorunu yaşamaları beklenen bir sonuçtur. Bununla birlikte bugünkü piyasa şartları değerlendirildiğinde kadınların finansal açıdan güçlenmeleri finansal olarak yaşadıkları sorunlar ile doğru orantılıdır. Dolayısıyla bu bulgu, kadınların finansal olarak güçlenebilmek için ilerleme kaydettiklerini gösterebilir. Bu bulgunun Afrin vd., (2008)’in yapmış oldukları araştırmanın bulgularıyla da örtüştüğü görülmektedir. Öte yandan Botha vd., (2006), kadınların başarı performanslarını değerlendirdiği araştırmasında da benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Şekil 1’de en sık ikinci düzeyde tekrarlanan bileşenin “danışmanlık hizmeti sorunları bileşeni f=24” olduğu görülmüştür. En sık üçüncü düzeyde tekrarlanan bileşenin “eğitim sorunları bileşeni” olduğu görülmüştür. Diğer taraftan banka stratejilerinden kaynaklı sorunlar bileşenine ise (f=7) en az düzeyde yer verildiği görülmüştür. Ticaretin bir bütün olarak kalkındırılmasını hedefleyen kadınlar, ülkelerin gelişimi için önemli roller üstlenmektedirler. Bu bakımdan kadınların, ekonomik ve sosyal gelişim açısından yükselebilmeleri için her türlü sorunlarının çözülmesi gerekmektedir.

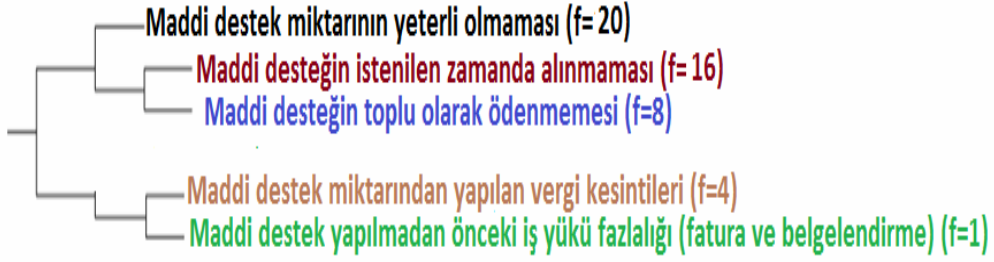
Kadın girişimcilerin destek sürecinde yaşadıkları “danışmanlık hizmeti sorunları bileşenine” ilişkin frekans değerleri Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2: Danışmanlık Hizmeti Sorunları Bileşenine İlişkin Frekans Değerleri

Şekil 2’de danışmanlık hizmeti sorunları bileşeninin 6 ifade altında toplandığı görülmüştür. Buna göre kadın girişimcilerin, danışmanlık hizmetlerinin yeterince bilgi akışı sağlayamamasına (f=7) yönelik ifadeye söyledikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla danışmanlık hizmetlerinde çalışanların yeterince ilgili olmaması (f=7), danışmanlık hizmetlerindeki yoğunluktan dolayı danışmanlara ulaşamama (f=4) ve danışmanlık hizmetlerinin proje yazım sürecinde kolaylık sağlayamaması (f=3) ifadeleri izlemektedir. Danışmanlık hizmetlerinde çalışanların yeterince ilgili olmaması konusunun 10 kez tekrar edilmesi ise oldukça dikkat çekicidir. Öte yandan, danışmanlık hizmetlerinin genel olarak yetersiz olması (f=2) ve danışmanlık hizmetlerinin şikayetlere yeterince çözüm üretememesi (f=1) şeklinde olduğu görülmüştür. danışmanlık hizmetlerinin şikayetlere yeterince çözüm üretememesinin bir kere olsun bir kuruma ait olması bile oldukça dikkat çekicidir. Zira bireylerin danışmanlık birimlerinin şikâyetlere çözüm üretmesi her kurumun görevi olmalıdır.

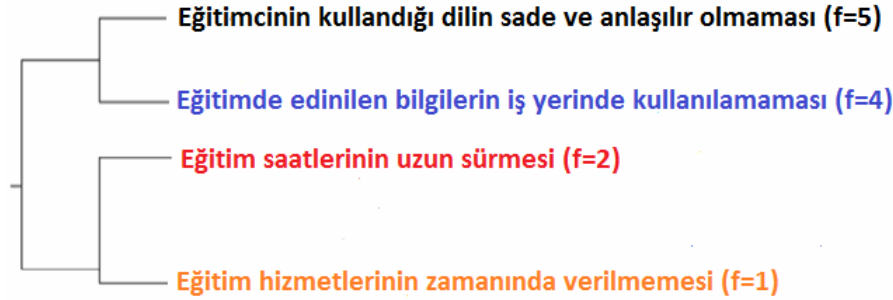
Kadın girişimcilerin destek sürecinde yaşadıkları “finansal sorunlar bileşenine” ilişkin frekans değerleri Şekil 3’de gösterilmiştir.

Şekil 3: Finansal Sorunlar Bileşenine İlişkin Frekans Değerleri

Şekil 3'te finansal sorunlar bileşeninin 5 ifade altında toplandığı görülmüştür. Buna göre kadın girişimcilerin, maddi destek miktarının yeterli olmamasına (f=20) yönelik ifadeyi söyledikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla maddi desteğin istenilen zamanda alınmaması (f=16), maddi desteğin toplu olarak ödenmemesi (f=8) ifadeleri izlemektedir. Maddi destek miktarının yeterli olmaması konusunun 20 kez tekrar edilmesi ise oldukça dikkat çekicidir. Öte yandan, maddi destek miktarından yapılan kesintilerin olması (f=4) ve maddi destek yapılmadan önceki iş yükü fazlalığının olmasının (f=1) şeklinde olduğu görülmüştür.

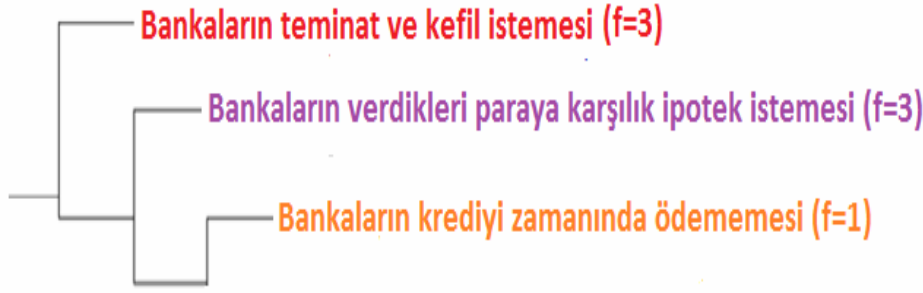
Kadın girişimcilerin destek sürecinde yaşadıkları "eğitim sorunları bileşenine" ilişkin frekans değerleri Şekil 4'de gösterilmiştir.

Şekil 4: Eğitim Sorunları Bileşenine İlişkin Frekans Değerleri

Şekil 4'te eğitim sorunları bileşeninin 4 ifade altında toplandığı görülmüştür. Buna göre kadın girişimcilerin eğitimlerde eğitimcinin kullandığı dilin sade ve anlaşılır olmamasına (f=5) yönelik ifadeyi söyledikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla eğitimde edinilen bilgilerin işyerinde kullanılamaması (f=4), eğitim saatlerinin uzun sürmesi (f=2) ve eğitim hizmetlerinin zamanında verilmemesi ifadeleri izlemektedir.

Kadın girişimcilerin destek sürecinde yaşadıkları "banka sorunları bileşenine" ilişkin frekans değerleri Şekil 5'de gösterilmiştir.

Şekil 5: Banka Stratejilerinden Kaynaklı Sorunlar Bileşenine İlişkin Frekans Değerleri

Şekil 5'te banka stratejilerinden kaynaklı sorunlar bileşeninin 3 ifade altında toplandığı görülmüştür. Buna göre kadın girişimcilerin kurumların yönlendirdiği bankaların teminat ve kefil istemesine (f=3) yönelik ifadeyi söyledikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla bankaların verdikleri paraya karşılık ipotek istemesi (f=3) ve bankaların krediyi zamanında ödememesi (f=1) ifadeleri izlemektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırmada, kadın girişimcilerin kamu kurum ve kuruluşlarında yaşadıkları sorunlara ilişkin verdikleri ifadelere yönelik bulgulardan hareketle, bu destek alma sürecinde karşılaşılan sorunlara yönelik ifadeler 4 bileşen altında toplanmış ve 18 ifade altında belirlenmiştir. Buna göre, bu süreçte karşılaşılan sorunlara yönelik ifadeler, "danışmanlık hizmeti sorunları bileşeni, eğitim sorunları bileşeni, finansal sorunlar bileşeni ve banka sorunları bileşeni" olmak üzere toplam 4 bileşen altında toplanmıştır (Bkz. Şekil 1). Bu 4 bileşen altındaki 18 farklı ifade 92 defa vurgulanmıştır.

Oluşturulan bu bileşenlere göre, karşılaşılan sorun ifadelerinde en sık yer verilen ifadenin finansal sorunlar bileşeni olduğu görülmüştür. Bunu sırasıyla danışmanlık sorunları bileşeni, eğitim sorunları bileşeni ve banka sorunları bileşeni izlemektedir (Bkz. Şekil 1). Araştırma bulgularından hareketle, kadın girişimciler, söz konusu kurumlardan destek aldığı süreçte en fazla sorunun danışmanlık sorunlarında danışmanlık hizmetlerinin yeterli bilgi akışı sağlayamaması, danışmanlık hizmetlerinde çalışanların yeterince ilgili olmayışı ve danışmanlık hizmetindeki proje yazım sürecinde kolaylık sağlanmaması olduğunu belirtmiştir. Diğer bir sorun ise eğitim sorunudur. Eğitmenin kullandığı dilin sade ve anlaşılır olmaması, eğitimde edinilen bilgilerin işyerinde kullanılmaması ise diğer bir sorundur. Finansal sorun olarak ise girişimci kadınlar maddi destek miktarının yeterli olmaması ve bu desteğin istenilen zamanda ve toplu olarak ödenmemesi hususunu defalarca vurguladıkları görülmektedir. Öte yandan, söz konusu kurumların yönlendirdiği bankaların teminat ve kefil istemesi ve verilen paraya karşılık ipotek gösterilmesi de diğer bir sorun olduğu görülmektedir.

Bu doğrultuda araştırma sonuçları ile şu önerilerde bulunmak mümkündür.

Araştırma, kamu kurum ve kuruluşlarından destek sağlanması sürecinde kadın girişimcilerin birtakım sorunlar ile karşılaştığını ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, kamu kurum ve kuruluşlarında yer alan danışmanlık hizmetlerindeki bilgi akışının yeterince sağlanması, danışmanlık hizmetlerinde çalışanlara kolay erişim ve danışmanlık hizmetlerinin şikayetlere çözüm üretmesi kadın girişimcileri olumlu yönde etkileyerek, onlara destek sağlayacaktır.

Ayrıca, kadın girişimcilere destek almaları sürecinde her türlü konuda gerekli güven sağlanmalı, bilgi ve becerileri doğrultusunda projelerinin yazımı ile ilgili bireysel sorumluluklar verilmeli ve bağımsız karar alma olanakları sağlanmalıdır. Ayrıca kadın girişimcilerin karşılaştıkları problemlerin çözümünde teşvik edilmeleri yararlı olacaktır.

Kadın girişimcilere sağlanan maddi destek miktarının artırılması, kadın girişimcilerin başarılı performans sergileyerek kuruma "teşekkür" mesajını iletmesinin iyi bir yoldur. Bundan dolayı maddi destek miktarları artırılmalıdır. Çünkü ihtiyaçların giderilmesinde maddi destek miktarı önem taşımaktadır. Ayrıca maddi desteğin gereken zamanda sağlanarak, toplu olarak kadın girişimcilere ödenmesi ile kadın girişimcilerin iş piyasasına katılımının kolaylaşması sağlanabilir.

Kadın girişimcilere kamu kurum ve kuruluşları ile sağlanan destek sürecindeki iş yükü fazlalığı önlenmeli ve dolayısıyla kadınların zaman tasarrufundan yararlanmaları sağlanmalıdır.

Söz konusu kamu kurum ve kuruluşları, kadın girişimcilere sundukları eğitimler ile onları cesaretlendirmelidir. Eğitim sürecinde eğitmenin kullandığı dilin sade ve anlaşılır olması, edinilen bilginin akılda kalıcılığını kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla, kadın girişimcilerin eğitimde edindikleri bilgileri iş yerlerinde kullanabilmeleri onlara iş piyasasında katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- AFRİN, S., İslam, N. and Ahmed, S.U. (2008). "A Multivariate Model of Micro Credit And Rural Women Entrepreneurship Development in Bangladesh". *International Journal of Business and Management*, 3(8), 169-185.
- BEDÜK, A. (2005). "Türkiye'de Çalışan Kadın ve Kadın Girişimciliği". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3,(12), 106-117.
- BOTHA, M., Nieman, G,H and Vuuren, J.J.(2006). "Evaluating the Women Entrepreneurship Training Programme: A South African Study". *International Indigenous Journal of Entrepreneur Advancement Strategy and Education*.
- CAN, Y. ve Karataş, A.(2007). "Yerel Ekonomilerde Kalkınmanın İtici Gücü Olarak Kadın Girişimcilerin Rolü ve Mikro Finansman: Muğla İli Örneği". *Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı*, 251-261.
- COŞGUN İLGAR, S. ve İlgar, M.Z. (2015). "Nitel Veri Analizinde Bilgisayar Programları Kullanılması". *İstanbul Sabahattin Zaim Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 31-78.
- CRESWELL, J. (1998). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions*. Thousand Oaks: Sage.
- ÇELİK, C. ve Özdevecioğlu, M. (2001).Kadın Girişimcilerin Demografik Özellikleri ve Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma,1.Orta Anadolu Kongresi.
- ÇAKICI, A. (2004). "Kadın Girişimcilerin İşletme Fonksiyonlarındaki Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma". *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(3), 15-19.
- ÇAKINBERK, A.(2011). *İş'te Kadın Olmak* (1.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- ECEVİT,Y.(1995). *Kentsel Üretim Süreci İçinde Kadın Emeğinin Konumu ve Değişen Biçimleri, 1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- GOYAL, M and Parkash, J. (2011). "Women Entrepreneurship in India-Problems and Prospects". *International Journal of Multidisciplinary Research*.1(5), 195-207.
- HOSSEİNİ, S,J, Mirdamadi, S,M and Gholam, R,H.(2009). "Extension and Education Factors Influencing The Success of Entrepreneurship Among Rural Women in Northern Iran". *Research Journal of Biological Sciences*. 4(9), 967-973.
- MÜFTÜOĞLU, T ve Durukan, T.(2004). *Girişimcilik ve KOBİ'ler*. Ankara: Gazi Kitabevi
- OKAFOR, C and Amalu, R.(2010). "Entrepreneurial Motivations as Determinants of Women Entrepreneurship Challenges". *Petroleum-Gas University of Ploiesti Bulletin*. 2(20),67-77.
- ÖZAR, Şemsa (2005). "GAP Bölgesi'nde Kadın Girişimciliği", Ankara, GAP-GİDEM Yayınları, Ocak.
- ÖZKARA, B., Karayormuk, K. ve Köseoğlu, M,A.(2006). Girişimcinin Son Köyü: Girişimlerin Sürekliliğinin Sorgulanması, Uluslararası Girişimcilik Kongresi, 221-233.
- SİLVERMAN, I.(2001). *Interpreting Qualitative Data: Methods For Analyzing Talk, Text And Interaction*. Sage Publications: London
- SOYSAL, A. (2010). "Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma", *Osmangazi Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 5(1): 71-95.
- ŞAHİN, Ö. (1997). Kadın Emeğinin Piyasaya Yeniden Çıkması: Dünyada ve Türkiye'de Kadın Girişimciliği ve Politik Sonuçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- TAMBUNAN, T. (2009). "Women Entrepreneurship in Asian Developing Countries: Their Development and Main Constraints". *Journal of Development and Agricultural Economics*.1(2), 27-40.
- YILDIRIM, A. ve Şimşek, H.(2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- ZEIDAN, S and Bahrami,S. (2011). "Women Entrepreneurship in Gcc: A Framework to Address Challenges and Promote Participation in a Regional Context". *International Journal of Business and Social Science*. 2(14),100-107.